СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XL. Ч. 165. — Джерзи Сіти, Н. Дж., Понеділок, 18 липня 1932. — VOL. XL. — No. 165. — Jersey City, N. J. Monday, July 18, 1932. — THREE CENTS.

ЕВРОПА ДУМАЄ ПРО ЕКОНОМІЮ, А НЕ ПРО ВІЙНУ, КАЖЕ КЕЛОҐ

НЮ ЙОРК. — З Европи повернув до Америки по тримісячнім побуті Френк Келоґ, бувший секретар стейту, а тепер судя Міжнародного Суду. Він не хотів говорити про політичні справи. Казав, що 20 літ бабрався в політиці, а тепер щасливий, що не має з нею нічого спільного.

Запитаний про відносини в Европі, відповів, що над Европою не висять воєнні хмари, як це думають, бо вона занята головно економічними справами і роззброєнням. Кожда держава боїться війни і вже з того боку нема чого побоюватися, що може вибухнути нова війна. Европа, каже Келоґ, вчиться тепер щадити. І щадять як поодинокі люди так і правительства. І добре би було, щоби і Злучені Держави пішли слідами Европи.

ВОЄННІ ДОВГИ І ПАРТІЇ.

ВАШИНГТОН. — В сенаті ще далі дебатують над справою воєнних довгів. Сенатор Робинсон каже, що ціла біда є з републиканцями, бо демократична плятформа висказується ясно проти счеркнення воєнних довгів.

ҐАРНЕР ТАКИ ПОБІДИВ.

ВАШИНГТОН. — Президент Гувер зробив уступку Ґарнерови, президентови палати послів, щоби уможливити ухвалу допомогового проєкту. Згодився в проєкті на те, що всі позички, які уділятиме Реконструкційна Фінансова Корпорація, мають бути подані до прилюдного відома.

ПРЕЗИДЕНТ ГУВЕР ЗМЕНШИВ СОБІ ПЛАТНЮ.

ВАШИНГТОН. — Сталася небувала в американській історії подія. Президент Гувер зменшив свою платню на 20%. Згідно з законом, таке поступовання є недопускаєме. Але закон не говорить нічого про те, що президент може звернути державній касі, скільки йому подобається. Тому президент Гувер рішив звернути державній скарбниці 20% з того, що буде побирати, себто зменшив свою річну платню з $75,000 на $60,000.

СУХІ НЕЗАДОВОЛЕНІ З ПРЕЗИДЕНТА.

ВАШИНГТОН.—Сухі не дуже задоволені з поступовання президента Гувера відносно прогибіції. Вони кажуть, що адміністрація поводиться супроти прогибіційного питання так, що виходить, що вона більше прихильна до знесення прогибіції ніж Рузвелт.

Епископ Кенон мол. і голова Противсалунової Ліги заявилися тому проти кандидатури Гувера на президента.

ТРОПІЧНА СПЕКА.

НЮ ЙОРК. — Від кількох днів панує велика спека. В Ню Йорку не дається вона ще дуже в знаки, бо повівають вітри від моря. Але по інших місцях, де спека переходить 100 степенів, люди гинуть, або тяжко хорують. За два дні померло 18 осіб від жари.

ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ ПРОГИБІЦІЙНИХ ТРУСІВ.

АЛІКСАНДРІЯ БЕЙ (Ню Йорк).—Торговельна палата віднеслася до Вашингтону з жалобою проти прогибіційних ревізій, які переводяться такими варварськими методами, що доходить до проливу крови і вбивств.

ВБИЛИ 12 ПОВСТАНЦІВ У НІКАРАҐВІ.

МАНАГВА (Нікараґва). — В Північній Нікараґві прийшло до завзятого бою між повстанцями і народною міліцією, в якім згинуло 12 повстанців, а багато було ранених. З боку міліції вбито одного жовніра, а кількох ранено.

ХОЧУТЬ ЖИТИ В ЗГОДІ.

БУЕНОС АЙРЕС. — Між правительствами Арґентини і Урагваю істнує напруження, а навіть перервано дипломатичні звязки. Та народи обидвох републик не ворогують. В Урагваю рішено побудувати величавий памятник Арґентині, а в Арґентині будують памятник освободителеви Урагваю.

ЧІЛЄ СТАРАЄТЬСЯ ПРО ВИЗНАННЯ СОЦІЯЛІСТИЧНОГО УРЯДУ.

ВАШИНГТОН. — Революційне правительство републики Чіле, яке складається з соціялістів, а на якого чолі стоїть Карлос Давіля, намагається дістати визнання з боку Злучених Держав. Кажуть, що Вашингтон не буде робити труднощів, бо Давіля був амбасадором у Вашингтоні й його уважають розумним чоловіком. Дотого соціялістичний уряд заповів, що готовий виконати всі міжнародні зобовязання держави.

АПАРАТ ДО АЛЯРМОВАННЯ ПІДЧАС ОГНЮ.

НАЙЄҐЕРА ФОЛС. — Задемонстровано новий винахід, який алярмує мешканців і огневу сторожу, коли дім починає горіти. Апарат є дуже чуткий на горяч, а розіґритий сейчас алярмує небезпеку, а потім грає музику. Червоне світло вказує фарманам, де небезпека, а зелене світло вказує вихід з загроженого огнем будинку.

ВАЖНЕ ДЛЯ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ВАТЕРВЛІТ, Н. Й. і ОКОЛИЦЯ; ЮТИКА, Н. Й. і ОКОЛИЦЯ; СИРАКЮЗ, Н. Й. і ОКОЛИЦЯ; АВБУРН, Н. Й. і ОКОЛИЦЯ; РАЧЕСТЕР, Н. Й. і ОКОЛИЦЯ.

Отсим повідомляється всіх Союзовців, що

РЯД СОЮЗОВИХ ЗБОРІВ

В СПРАВІ РЕФОРМИ І ЗАВДАНЬ У. Н. СОЮЗА НА БУДУЧЕ відбудеться після осьтакої черги:

1. У ВІВТОРОК, ДНЯ 19-ГО ЛИПНЯ, В ГОДИНІ 7.30 ВВЕЧІР, в УКР. ГАЛИ, COR. 5th AVE. and 25th ST., WATERVLIET, N. Y.
2. В СЕРЕДУ, ДНЯ 20-ГО ЛИПНЯ, В ГОДИНІ 7.30 ВВЕЧІР, в ЦЕРКОВНІЙ ГАЛИ, 209 FIRST STREET, UTICA, N. Y.
3. В ЧЕТВЕР, ДНЯ 21-ГО ЛИПНЯ, В ГОДИНІ 7.30 ВВЕЧІР, в ГАЛИ ЦЕРКОВНІЙ, 104 WILBURN AVE., SYRACUSE, N. Y.
4. В ПЯТНИЦЮ, ДНЯ 22-ГО ЛИПНЯ, В ГОДИНІ 7.30 ВВЕЧІР, в ЦЕРКОВНІЙ ГАЛИ, 134 WASHINGTON ST., AUBURN, N. Y.
5. В СУБОТУ, ДНЯ 23-ГО ЛИПНЯ, В ГОДИНІ 7-МІЙ ВВЕЧІР, в ЦЕРКОВНІЙ ГАЛИ, 303 HUDSON AVE., ROCHESTER, N. Y.

Реферувати будуть: М. Мурашко, гол. предсідатель і І. Каштанюк, гол. рек. секретар.

Проситься всіх урядників і членів всіх повищих місцевостей взяти як найчисленнішу участь.

Головна Канцелярія У. Н. Союза.

ПОДВИГИ ШКІЛЬНИХ МАТАДОРІВ.

Візитатор шкільної львівської округи, Хмай, забажав забавитися в адміністраційного урядовця і у свойому запалі перевисшив навіть старостинського референта. Абітурієнтка Б. предложила приватній жіночій гімназії в Сяноці метрику, виставлену о. Гентишом із Загіря в латинській мові, а підписану по українськи. Тієї метрики візитатор Хмай не приняв, домагаючися неукраїнського підпису, хоч на інтервенцію о. Гентиша старостинський референт заявив, що метрика виставлена правильно. Абітурієнтку В. при матурі репробовано... Другий шкільний мададор, управитель народньої школи в Вільнивцях, Ромпала, позволив собі виступити із закидами проти адміністратора парохії Вільхівець о. Шведа, бо той... заводить в селі шовінізм. Обявом того „шовінізму" є по словам „директора" те що о. Швед нібито відмовився охрестити дитину іменем Мечислава, бо такого святого в нас нема та що зважився навчити українські діти, щоби вони поздоровляли старших (а й „самого" п. „директора") словами „Слава Ісусу Христу" а не „Похвальони". Але „директор" потрапив на людину, що зуміла дати йому гідну відправу.

КРЕДИТОВА БЛЬОКАДА РАДЯНЩИНИ.

Льондонська преса повідомляє, що найбільші англійські банки рішили перевести кредитову бльокаду супроти Радянщини. Рівночасно припинили есконтування большевицьких векслів, предложених англійськими і закордонними фірмами на Далекому Сході. Зрештою льондонські банки стоять під вражінням катастрофального загострення господарської кризи в Радянщині.

ЦИКЛЬОН НАД КИЇВОМ.

Над Київом перейшов 22 ц. м. циклон із хмарою, наслідком чого всі нижче положені части міста залляло. Шкоди нараховують на 30 міліонів рублів. Місцева радянська преса обвинувачує київську метерольоґічну станцію в саботажі, тому що не заповіла наперед циклону.

З ДІЯЛЬНОСТИ МУЗЕЮ ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ УКРАЇНИ.

З Берліну надійшов цими днями до Музею (Праґа, Жіжков, Карльова 14) новий транспорт річей, що відносяться переважно до культурної та мистецької діяльности еміґрації за часи існування таборів полонених та по війні. Під мистецьким оглядом цінними являються гіпсові скульптури берлінського студента Михайла Гоція, дарований ним Музеєві. З історичних реліквій придбав Музей в депозит кілька річей з хатньої обстановки письменника Богдана Лепкого, так що вже можна буде задуматись над утворенням при Музею окремого „кутка" Лепкого. Речі збереглися досить добре, хоч багато з образів та манускриптів підчас довгого лежання на складі у Вецлярі знищили вогкість та миші. Щастя, що завдяки енерґійним заходом проф. З. Кузелі вдалося ці речі врятувати від остаточного знищення і зберегти їх як інтересну ілюстрацію до початків українських визвольних змагань.

ВЗІРЦЕВЕ СЕЛО.

Село Володжа, березівського повіту, належить до сіл, які не часто стрічається на Лемківщині. Читальня „Просвіти", Сокіл, кооператива споживча та кредитова, Народний Дім, гарна школа і гарний громадський дім, власна полева цегольня, свідчать про успішну працю села. Крім того чисті, гарні подвіря, широка бита дорога, як і будова хідників для пішних вказують на те, що доброю волею та працею можна і в наше село завести культуру.

ПРО СУЧАСНУ УКРАЇНСЬКУ ГРАФІКУ.

Помістила „Газета Поранна" 24-го червня, окремий фейлетон пані Янини Кліян-Станіславської з нагоди виставки графіки у музею Нук. Тов. ім. Шевченка. Обширний фаховий фейлетон, в якому авторка висловлюється з великим признанням про таланти наших мистців, має, на жаль, деякі прикрі помилки у прізвищах: Бутирович замісць Бутович, Осінник замісць Осінчук, Приходзько замісць Приходько.

НАПАД НА УКРАЇНСЬКИЙ ФЕСТИН.

Пишуть із Бобреччини: Українці в Старому Селі уладили дня 19 червня ц. р. фестин. Поведення українських хлопців старо-сільців ріжнилося від поведення сусідів-поляків зі Старого Села і Давидова, які прийшли з пляном показати вищість своєї культури, а саме: розігнати фестин, поломити все уладження фестину, порозбивати невинні голови і навчити інших. Їх поведення було можливе ще до 5. год. Пізніше їх культура стала переливатися вершком. Пів. до 6-ої прийшла резерва з Давидова без білетів і вже танцювали прошені й непрошені. Контрольор мав велику працю. Коло 6 год. почали вони ніби сваритися між собою, а на ділі хотіли зробити аванутуру. Коли це завважали комітетові, зараз зателефонували на постерунок поліції (чого жадав постерунок якщо буде небезпека). Минула година, поведення „культуртреґерів" ставало чим раз більше неможливе, а поліції все ще нема (хоч її просили). Нараз дався чути глухий лоскіт удару палиці по голові, а дальше посипались густі удари і боєвий клич: „Давідуф і Подзамче напшуд". Непрошені гості атакували, а публика втікала, куди попало. Гості без білетів пімстилися болючо на контрольорі білетів. Побили невинних людей, поломили порозбивали уладження фестину. Не вдоволилися, що господарі втікли з площі, але з камінями, револьверами, штилетами і колами напали на хати перестрашених громадян. Коли нарешті культурники порозбивали і понищили все і вся, вернули додому з оклками побіди. Щойно після їхнього відходу прийшла поліція.

СВЯТО МАТЕРІ В РОГАТИНІ.

Дня 29 травня ц. р. відбулося величаве Свято Матері в місті Рогатині, уладжене старанням учительських зборів приватної 5-кл. „Р. Ш." та української гімназії. У програму свята ввійшли: реферат про значіння і ролю матері, який виголосив упр. шк. п. Микола Водонос, хорові точки, деклямації, привіт Матерям від дітей. Хорові точки виконали два хори: народньої школи під проводом учителя п. Мих. Пирога і хор гімн. під орудою директора п. Ом. Бачинського. Деклямації виголосили діти нар. школи, а одну учень гімназії. Привіт Матерям в імені дітей зложила учениця 5-ої кляси Меляся Кудриківна. По привіті обдарували діти своїх матерей китицями квітів. Загалом всі точки свята були солідно підготовані зовсім удачно. Руханкова сала була вщерть виповнена публикою, в першій мірі дітьми й матерями. Свято було під кожним оглядом дуже симпатичне й зробило гарне вражіння на приявних.

ВІДОБРАВ СОБІ ЖИТТЯ, НЕ МОГУЧИ ВЧИТИСЯ.

19-літний Франц Батукевич, канцелярійний помічник у копальні Глиник у Бориславі, покинув 16-го червня родичів, залишивши картку з повідомленням, що відбирає собі життя, бо не має змоги дальше вчитися. Родичі шукали за ним кілька днів, аж 21-го червня знайшли його тіло в ропній ямі, наводненій водою.

УКРАЇНЦІ НА МІЖНАРОДНЬОМУ КОНҐРЕСІ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН

УКРАЇНЦІ ЗАЯВЛЯЮТЬ, ЩО УКРАЇНСЬКА СПРАВА НЕ Є СПРАВОЮ ЗВИЧАЙНИХ МЕНШОСТЕЙ.

ЛЬВІВ (Західна Україна). — Сюди повернулися українські посли до варшавського сойму Мілена Рудницька та З. Пеленський. Вони були українськими представниками на всесвітньому конґресі національних меншин, що закінчив свою працю 1-го липня в Відні. Українські делеґати брали живу участь в працях конґресу, обговорюючи загальні принципи та практичні можливости охорони прав меншин.

Посолка Мілена Рудницька подала обширний звіт про становище Українців на всіх займанщинах та змалювала українську проблєму, як справу великого народу, що прагне до створення своєї держави, а не як справу звичайних меншин, що не мають ні своїх національних територій, ні державницьких аспірацій. Головною справою конґресу було поступовання Ліґи Націй супроти зажалень національних меншин. В цій справі українські делеґати мали дуже повчаючі приміри, як зле стоїть справа з такими зажаленнями в Лізі Націй. Була ухвалена резолюція, в якій домагається, щоб Ліґа Націй перевела відповідну зміну в процедурі розгляду зажалень національних меншин.

При закінченню конґресу дійшло до гострої сварки між предсідателем конґресу Вільфеном та представником мадярської меншости в Чехословаччині — Естергазим. Коли Естергазі почав змальовувати становище Мадярів в Чехословаччині, то д-р Вільфен перериває йому кілька разів. Це нарешті привело до обурення Естергазі й між ним та предсідателем конґресу завязалася гостра сварка, яка скінчилася серцевим припадком д-ра Вільфена, тому засідання було відложено. Конґрес пройшов на загал успішно й ухвалив низку резолюцій, які тепер мають члени конґресу, та ріжні організації національних меншин, старатися перевести в життя.

„РІДНА ШКОЛА" ЗАГРОЖЕНА.

ЛЬВІВ (Західна Україна). — З таким кличем Головна Управа „Рідної Школи" видала заклик до українського населення. В цій відозві Управа заявляє, що прибутки „Рідної Школи" з пожертв зменшилися майже на половину, а витрати навпаки зросли, відповідно розросту діяльности Школи. Вже тепер Управа Р. Ш. не встані виплатити утримання учителям Р. Ш., хоч як нуждене те утримання.

Управа звертається до українського загалу в Рідних Краю та в Америці з кличем ратувати своїми датками Рідну Школу, поки ще не пізно й не доведено Р. Школу до остаточної катастрофи.

НІЧОГО НЕ ВИЙШЛО З РОЗМОВ МЕК ДОНЕЛДА З ДЕ ВАЛЕРОЮ.

ЛОНДОН (Англія). — Після короткого перебування в Лондоні президент ірляндського уряду Де Валера виїхав до Дубліна. З опублікованого комунікату видно, що його побачення з Мек Донелдом та іншими членами англійського уряду не дало ніяких наслідків, а тому митна війна Англії з Ірляндією буде переводитися всією силою.

Представники англійського уряду стояли на тому, що Ірляндія повинна негайно заплатити рату Англії, термін якої скінчився 30 червня. Про дальше плачення компенсації за землі Англійців, конфіскованих Ірляндією, має наступити нове порозуміння, для чого малаб бути скликана спеціяльна конференція. Де Валера не погодився на це, а тому розмови скінчилися повною невдачею.

НОВА МІЖНАРОДНЯ КОНФЕРЕНЦІЯ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — Рада Ліґи Націй рішила утворити підготовчу комісію до скликання нової міжнародньої фінансово-економічної та торговельної конференції. Малі держави, члени Ліґи Націй, під проводом Еспанії, рішуче протестували проти того, що великі держави диктують їм свою волю в міжнародній політиці та економічно-фінансових справах не числяться з інтересами малих держав.

Ухвалено, що майбутня конференція, яка буде скликана в наслідок льозанського рішення, проходила під повним контролем Ліґи Націй та була з рамени її організована. Це вважають позитивним наслідком протесту малих держав проти диктатури великих держав.

ГІТЛЕР НАБУВАЄ СИЛИ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Розчарування в наслідках льозанської конференції, яке ще більше зросло після опублікування листа президента Гувера до сенатора Бори, що ніхто не може тиснути на Америку в справі міжнародніх боргів, дало нову силу Гітлерови. Тепер він заявляється за гонор, свободу й хліб та все більше набирає симпатиків.

Навіть дуже обережні політики в своїх передбаченнях пророкують Гітлерови повний успіх на майбутніх виборах в Німеччині.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

МОНАРХІСТИ НА ЧОЛІ РЕПУБЛИКИ

Німеччина уявляє собою під сьогоднішну пору чудне явище. Є вона републикою, а її президентом є монархіст Гінденбурґ. Та це давна історія. А нове те, що і канцлер держави і цілий міністерський кабінет складається тепер майже з самих ґенералів чи вищих офіцирів, здекляровани монархістів.

Не диво, що таке явище може дати притоку до ріжних толків. Бо ось навіть пресове американське бюро „Асошіейтед Прес" розіслало з Берліна звідомлення, що в Німеччині зростає престіж Гогенцолєрнів, що наслідника престола витають у ріжних місцях оваційно, що домагаються повороту кайзера до Німеччини, та що навіть таке домагання вийшло тепер від самого канцлера фон Папена.

А деякі анґлійські ґазети навіть подали, що Німеччина стоїть уже на передодні державного перевороту, та що надходить конець німецькій републиці.

На все те відповідає німецький кореспондент „Ди Ню Йорк Таймс" і каже, що цілий світ журиться Гогенцолєрнами, кайзером і державним переворотом у Німеччині, тільки в самій Німеччині не видно тої можливости, щоби вона стала знову монархією. Він признає, що Німеччиною править правительство, яке складається з монархістів, але це є тимчасове правительство, назначене президентом Гінденбурґом, а по виборах, як зійдеться новий парлямент, прийдуть до влади інші люди. І це правда, що німецькі монархісти, що є при владі, подібно як і Гінденбурґ, не надуживають свого уряду для монархістичних цілей, а тільки займаються ратуванням Німеччини. І самі вони як і сам Гінденбурґ знають, що монархістичний переворот не приніс би Німеччині нічого доброго. А парляментарною дорогою не дасться Німеччині привернути монархістичну форму правління, бо більшість буде навіть проти повороту кайзера до Німеччини.

Американський кореспондент припускає можливість монархістичного перевороту, але є того переконання, що навіть у такім випадку, монархія не вдержалася би, як не вдержалася по французькій революції монархія у Франції, хоч її пробувано завернути двома наворотами. Німецький нарід знає тепер Гогенцолєрнів як тих, що вийшли з війни здоровими і ситими, що здерли з німецької бідної републики великанські суми, та що навіть у теперішних критичних часах займаються тільки кінськими чи автомобілевими перегонами.

Д-р Остап Грицай.

ҐАРІБАЛЬДІ

В 50-ліття смерти (1882—1932).

Джузепе Ґарібальді!

Історія минулого народів знає довгі-предовгі ряди найславніших героїв визвольної боротьби. Вона знає ватажків, які на чолі своїх вірних дружин доказували чудів хоробрости, заохочуючи до збройного бою і найбільших слабодухів та й у хвилях найгрізнішої небезпеки для народу. Історія знає вождів, благословенних ґеніяльними талантами, залізною силою волі і пронизливим поглядом для політичних обставин даної хвилі. І знає історія і про таких, судьбою вибраних героїв, що ставши керманичами революційно-боєвої стихії в народі, не тільки торощили заборола деспотів, але й самі засідали володарями на видвигнених собою нових престолах. Сзором — в ряді великих героїв, що упродовж довгих століть ставали виразниками визвольних змагань народів, є багато, дуже багато мужів, увінчаних невмирущою славою та звеличаних захопленою памятю людства. Але кого з них ми тут і не згадалиб, й на кого не глянулиб нині в сяйві його слави, ніхто з них, ні в старині ні в новітньому, не в силі дорівнати **тому предивному одному,** перше пятьдесятьліття смерти якого культурний світ цьогодні ушановує: Героєві іменем — **Джузепе Ґарібальді.**

Це Італія той щасливий край, що його поблагословило Провидіння таким вождом, як він. Я кажу — Провидіння, бо воно і справді благодатна ясновидючість судьби, коли народові родяться непереможні проводирі в часі жорстокого поневолення його чужинецькими деспотами. В епоху, коли Ґарібальді як син моряка й торговельного підприємця прийшов дня **4. VII. 1807** в місті **Ніцца** на світ, Італія була під владою Наполєона. А з упадком французького завойовника та по рішенню Віденського Конґресу **(1815 р.)** перейшла вона під панування цілої зґраї чужинецьких наїздників, які з жадливістю шулік кинулись на прекрасну італійську країну добувати тут скарбів мистецтва, податків і рекрута. Воно відомо, що завдяки головному махерові згаданого конґресу, князеві Меттерніхові, всемогучому міністрові тогочасного австрійського цісаря Франца, Австрія загорнула тоді під свою власть Льомбардію і Венецію, Парму, Тоскану й Модену, розмістивши там скрізь як цісарських заступників та правителів фіґури з родини цісаря. До папи ж належала як церковна державна область територія розмірами 41,400 кв. км., тобто Рим з околицею та провінціями Романія, Умбрія, Капанія та Марітіма, з 3-міліоновим населенням. А ледачим Бурбонам — з французької, відомої зі свойого нерозуму династії — дісталось колишнє королівство Неаполю, що разом з островом Сицилією творило тоді „королівство обох Сицилій". Отже поділ, наслідком якого тільки мала частина Італії, а саме **королівство Сардинії** — з приналежними до нього дрібними князівствами головнож славним опісля **Пемонтом** — належала до володарів з рідної династії, тай то спершу зовсім не таких, що малиб звагу як іменем усього поневоленого народу, так і собі во благо двигнутись проти чужинецької сарани.

Але поскільки тоді італійські династи не то, що не важились поєднати боротьбу за волю і зєдинення Італії, але й самі, не гірш Габсбурґів та Бурбонів, по змозі вигублювали італійських революціонерів, та такі герої з народу як ось Ґарібальді, зуміли розпалювати в широких масах боєвий запал і тугу за визволенням.

Він сам сміливий молодець уже по природі. Полюбив малим хлопцем свободу, плаваючи з батьком кораблем „Санта Репарата" по морі, і хоч його гарна мати, сініора Роза Ґарібальді, дужеж то бажала собі бачити свойого вкоханого Джузепа щонайскорше священиком, лікарем або адвокатом, то нашому гульвісі школа не дуже то була в голові. Затеж гуляти по морі — страх, як хотілося! Цеж одного разу він — тоді дванацятьліток — загадав не що інше, а, у змові з трома товаришами, попасти кораблем аж ген у Ґеную, щоб дещо краще розглянутися в широкому, грішному світі. І хоч енерґійний батько завчасу переловив малого заговорщика тай твердо посадив знову за книжки, то сине, безкрає море лишилось усетаки, чи-пак саме тому! — невстриммою тугою хлопця. Бо вже то бовваніти над книжками тай душитись кімнатним воздухом Джузепе ніяк не мав охоти, наче прочуваючи, що йому треба буде небавом дечого іншого, далеко іншого до його майбутньої професії. От він, жбурнувши будьякий там премудрий учебник у кут, шасть! і вже на дворі. Допаде коня тай гоп! гоп! собі полем та верхи, так сміло, гарно та жваво, що добродійці Ґарібальді аж радість та гордість дивитись на такого бадьора синка. А як бухне вам собою в море та стане пливати, то, їй Богу! — сам пан льорд Байрон, що так славно переплив Гелеспонт, мусів би тут гукнути: гарно, Джузепе! Тай в усіх руханкових управах, а з цим і в орудуванню зброєю, молоденький Ґарібальді не то вже ученик першорядний, а просто — майстер. От і чому то його розумні батьки зрозуміли заздалегідь та зміркували гаразд, що нічого тут уже томити хлопця школою. І так погодились вони вкінці з тим, що Джузепе, замість виучувати на пан-отця, або на доктора, подружився мов венецький дожа з морем тай став і собі служити моряком, покищо на кораблях, а саме на кораблі „Констанце", маючи всього 16 літ. Тоді він як першу подорож відбув під проводом капітана Пезанте дорогу до Одесси, дорогу дещо небезпечну, так, що після повороту Джузепе в хату, і батько й мати прохали в його покинути моряцьке діло. Але прохати тоді в нього покидати море і свободу це було одно, що прохати нпр. в молодого Шевченка не писати. Сильна мов смерть! — як кажуть в таких випадках поети. І Ґарібальді мимо страхіть плавби в Одессу — лишився моряком, добуваючи згодом постійного місця на службі в торговельного підприємства Джован, після чого й стає капітаном корабля і відбуває так цілий ряд подорожей, що ведуть його до Греції та в Царгород, до берегів Малої Азії, Сирії та Єгипту. Чираз то тоді доводилось хороброму Італійцеві та його корабельній мужві зводити завзяті бої з моряцькими розбишаками-піратами, але небезпечними були ті бої здебільша для піратів. Ґарібальді ось виявлявся в них уже тепер неабияким майстром завдяки своїй особистій, просто неймовірній хоробрости та проворности в підході до до ворога. А попри те треба підкреслити як один з найглибших ним пережитих споминів з тієї провесни його геройського життя — його перші навідини до „вічного міста", Риму, на святі руїни якого молодий Ґарібальді дивився з болючою тугою патріота, свідомого водно безсмертної величі в минулому Рідного Краю та його ганебного пониження в теперішньому. І мабуть він, поглядаючи тоді на вершини Капітолю або на незрушимі мури Колізея, відчував ущерть горесну траґіку смних псалмів, виспівуваних великими поетами Італії упродовж століть її поневолення. Мабуть розумів він тоді краще, ніж колись то у школі, наболілі думки великого **Данта, надихані щонайгорячішою любовю** до Італії. І розумів він **скаргу** славного італійського поета з XVII. ст., **Вінченчо да Філічая,** який у своїй відомій поемі „Італія, Італія!..." жаліє вражаючими словами над судьбою прегарної рідної країни, киненої безборонною жертвою на поталу ворогів. Таксамо, як незабутнім пережиттям стали нашому морякові пропамятні пісні сучасного йому італійського поета **Джакомо Леопарді,** що сам один хотів пролити кров свою за Італію на те, щоб та його всеціла жертва розбудила боєвого духа в народі **(„Канті").**

Справді — які це **тверді характери,** які свідомі, жертвенні патріоти!

І то не тільки на словах. Не тільки в поривах думок на достойних руїнах славного минулого рідної країни...

Позір, Джузепе! Твоя Італія вже двигається з руїн!

Це ось Їх Ексцеленція князь Клеменс Меттерніх-Віннебурґ страшенно промахнулись, заявивши на Віденськім Конґресі з чудесним усміхом, що Італія — це лиш **„ґеоґрафічне поняття"** і що воно тому все одно, хто там володіє. Бо дивіться — те ніби мертве ґеоґрафічне поняття починає раптом оживати й рухатися. Воно з сірого поняття перекидається в ясну мов полумінь вогня думку. Воно називає себе Італією і то **Молодою Італією** (Giovane Italia), і домагається якихось прав і стає за оці права — боротися. Так люто, всежертвенно, на життя і смерть боротися, як борються тільки країни, що від довгих століть були країнами героїв і геройської слави... Ні, шановна Ексцеленціє, і щож то сталося з Вашим „ґеоґрафічним поняттям", глумливе проголошення якого золоті фраки на конґресі приняли з таким злорадісним аплявзом? Невжеж виходилоб щераз з нахабністю термопильської пригоди, що немає в культурнім світі ґеоґрафічних понять, а є живі народи, і що не конґреси і не Ексцеленції і не золоті фраки вирішують остаточну долю народів, а народи самі, так просто, зі зброєю в руці? Це ось, починаючи вже з р. 1820, розпалюються в Італії пожежі ворохобні. Спершу під впливом тайних революційних організацій (Carbonari) — в Неаполі, Сицилії і в Сардинії. Ворохобні, які, хоч і здушені в потоках крови, спалахкотіли **в 30-тих роках** знову та в застрашаючо грізних розмірах, обхоплюючи собою і папський Рим. А хоч і тоді повстанців укінці перемогли, то **в р. 1834** зорганізовано нове повстання, і це тут Ґарібальді бореться за Італію вперше.

(Далі буде).

Гріш, що даш на рідні школи,
Не пропащий гріш ніколи.
Вернеться, зросте він згодом
В міліони між народом.

А віддасть його Вкраїні
Молоде те покоління,
Що у рідній вчилось школі
Добувати долі-волі.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

МІНЕАПОЛІС, МІНН. Тов. Зап. Січ, від. 385, повідомляє, що піврічний мітинг відбудеться в середу, 20. липня, в годині 7.45 ввечір, в галі У. Д. Просвіти, 700 Джексон ул. Проситься усіх членів прибути на збори бо є важні справи. Не явившийся член заплатить кару 50 ц., а урядник 1 дол. — Іван Кіт, предс.; О. Козак, секр.

Ч. Човто.

ЩО БАЧИТЬ ДИТИНА?

Мати, білява, спокійно вишивала сорочку, Маріо сидів на килимі та витинав із паперу маленьких вояків, помальованих на синьо й червоно. Нараз несподівано ввійшов батько. Був у веселому настрої.

— Встань, Маріо, попроси маму, щоби тебе зодягла тай пійдемо. Поведу тебе на прохід.

Мати ледви замітно підвела брови, одначе не ворохнулася. Маріо зірвався й обняв батькові ноги та пригорнувся до нього.

— Ах, таточку, таточку, — говорив і сміявся та обвився довкола нього наче вуж.

— Нумо, Текле, зодягни Марія, а то буде пізно.

— Ти дійсно хочеш повести його? — спитала вона здивована, одначе не ворухнулася.

— Самособою. Маю вільних дві цілі годині. Дитина й так ніколи не виходить зі мною.

— Як поведеш його на Пінчіо, змерзне.

— Я не поведу його на Пінчіо. Хочеш на Пінчіо?

— Не хочу, тату, лише, щоби я міг іти з тобою, та щоби мама дала мені шовковий одяг.

— На Прато ді Кастельо буде вохко, — запримітила мати.

— Я не поведу його на Прато. Чи ти не хочеш пустити дитину зі мною? Чи ти така самолюбна, чи що?

— Чи! — сказала вона та здвигнула плечима. Потім помало, без волі встала та неспішно похожаючи сюди й туди, відчиняла шуфляди, одначе не найшла нічого. Так усе було при зодяганні Марія. Він у сорочинці чекав на панчішки й черевички, перескакував із ноги на ногу, жартував із батьком, перевертався по ліжку, дав себе лоскотати, ввесь час сміявся й цілував свого доброго тата, який і собі кинувся на ліжко та сміявся. Мати, як надягала йому панчішки та зашнуровувала черевички, кілька разів нахилялася до Марієвої шиї, наче хотіла щось шепнути дитині. Та батько був увесь час тут: осміхався та ждав. Мати зле позапинала ґудзики й мусіла почати нанова. Маріо дріжав з нетерплячки, вертівся, ні хвилиночки не всидів тихо. Батько вже поклав йому капелюх на голову, а мати все ще шукала хусточки, щоби дати її Марієві.

— Дам йому свою, Текле, коли йому буде треба.

— Не треба, не треба таточку, ходімо вже.

— А не купуй йому забавок — прошептала мама татові.

— Не бійся, не куплю.

Мати ще раз поцілувала синка в чоло, начеб тим вилучком хотіла висловити дитині щось, чого не могла сказати. Вийшла у ждальню та довго гляділа за батьком і синком. Вони балакаючи сходили долі сходами.

— Маріо! — сказала ще раз.

— Що, мамо?

— Хочу тобі щось сказати.

— Скажи відтам, мамо

— Коли тобі холодно, дам тобі загорду.

— Мені не холодно. До побачення, мамо.

При вході до великої крамниці, де був басейн із крокодилями та клітка з тиграми, Маріо пристанув цікаво. Глянув на батька, а на лиці його відбивалися страх і бажання. Та він і не ворохнувся, бо не важився ввійти в середину.

— Тату, а чи є товстелезні крокодилі?

— Є сину.

— Такі товстолезні, як Івана, наша кухарка.

— Вони довгі та плоскаті.

— Ходімо відсіля, тату. Радше розповідж мені про крокодилів і тиґрів. За ті гроші, що ти їх видав би тут у базари, купи мені радше яку забавку на Віа Націонале.

— Ні, серденько, маєш уже досить забавок.

— Ах, татку, що ти говориш. Колиб ти знав, скільки забавок має мій шкільний товариш Олекса, всіляких: гарні, складані, а зі ередини гонить їх машина, щоби йшли. Має маленький залізничий поїзд із трома ваґончиками, а в них подорожні, а на льокомотиві машиніст, чорнісенький бідолаха. Потім має одну забавку з кіньми, перешкодами, джокеями, які їздять, їздять довкола. Розумієш, тату, лише їх треба накручувати. Чи ти мав забавки, як був такий малий, як я?

— Я мав мало, Марія.

— А чи ти був нещасний?

— Менше ніж, серденько.

— А чи тебе били, тату?

— Ще й як, сину.

— А чи тебе боліло?

— Часом боліло.

— Дивися, тату, коли мене мама бє, мене ніколи не болить. Я, що правда, голосно плачу й верещу, та це все неправда. Тепер уже мама мене більше не бє.

— А ти любиш маму?

— Так, тату, одначе тебе більше люблю.

— Так не вільно говорити. Чому мене більше?

— Тому, що тебе бачу лише при сніданку, татку. А маму бачу все. Та як мені купиш якусь забавку, скажу, що вас однаково люблю.

— Ти маленький брехунчику! Чи не ліпше булоб випити одну ґренадину у Зінґера?

— Ах, так, тату: гарну, червону ґренадину.

Потім Маріо випив помало-помалесенькі, щоби довше тревало свою ґренадину та захотів печива, щоби віднести мамі, яка бідненька лишилася дома й не дістала ґренадини. Він сам хотів нести пакетик, якого шнурочок закрутив собі на палець.

— Тату, як я буду великий, чи могтиму щодня випити собі одну ґренадину?

— То шкодило би твому жолудку.

— Ні, ні, воно нічого не зашкодило би. Тату я хотів би бути великим вояком.

— А як би ти був малий. Ти все ще моє маленьке курятко.

— О, дай мені лише багато їсти, тату, щоби я був великий і сильний. Коли я не виросту, не приймуть мене до війська.

Великі вистави Де Наталія причаровували його. Мовчки, з широко отвореними очима, з напів отвореними устами глядів він на те чудо забавок. Його рученька сильно стискала батькову руку, наче хотів йому дати пізнати своє гаряче бажання. А личенько його було таке бліде від бажання, оченята так щиро благали, що батько не міг побороти себе й увійшов із Марієм у крамницю, щоби купити йому якусь одну забавку.

— Я тішуся, що ти купив мені це село, — лепетав Маріо, як вилазив на віз, яким мали відїхати додому.—Скільки хат може менше-більше мати воно?

— Може двацять.

— А я тебе за них двацять разів поцілую, а коли в селі є церковна вежа, то тебе щераз довго-довго поцілую. Я дуже тішуся, бо то така забавка, якою могтиму і в хаті бавитися. В пятницю мені мама купила деревляний обруч і гумовий бальон. Та що я можу почати в хаті з обручем і бальоном? Я понищив би обстановку, а міг би побити й зеркала.

— Одначе ті забавки добрі на Пінчіо, сину.

— Ні, ні, вони добрі для мене в Вілі Памфлі. І в пятницю я там був із мамою. Мені було дуже невигідно в замкненому возі, та мама сказала, що висядемо, як приїдемо там.

— А досі ти не був ніколи в замкненому возі, Маріє?

— Ніколи, таточку.

— І ти потім бавився обручем і бальоном?

— Я бавився за той час, як мама відійшла у крамницю.

— У крамницю?

— Так, тату.

— Що там робила?

— Не знаю, татку. Я бігав із бальоном і потім бальон закотився у протилежну алею. Я став шукати бальона і потім уже не найшов мами. Колиб я був загубився, мене напевно булиб зїли вовки в тім лісі.

— Так... може. А мама?

— Я найшов її біля воза, вона там чекала на мене.

— За як довго, Маріє?

— Може з десять хвилин, таточку.

— То дуже небагато.

— То скажімо, десять десятьднів, тату. Насварила на мене і я плакав. Обруч і бальон були винні всьому і я вже їх не хочу. А потім мама виняла великий нашийник, заложила на шию та говорила: „Бачиш, Маріо, я купила це тепер і того не скажу татові. Яноситиму це лише тоді, коли я з тобою". Казала, що купила в золотаря та що заплатить аж за рік. Чому, таточку, треба це так довго платити? Скажи мамі, хай вона так довго не платить.

Мати ждала Марія горі на сходах.

— А ти, Маріє, сам?

— Сам, мамусю. Татко купив мені село, а тобі мамусю печива.

Мати дріжала, а син глядів на неї ясними очима, спокійно.

— Де тато, Маріє?

— Пішов сказати золотареві, що ти не будеш платити йому цілий рік за той нашийник.

— Синочку! — скрикнула мати й упала на долівку. — Нашийник... чому ти сказав це татові?

ПАМЯТИ НАЙБІЛЬШОГО СУЧАСНОГО ЛИТОВСЬКОГО ПОЕТА

Помер Прелат, о. д-р Йонас Мачуліс-Майроніс.

Литовський поет ЙОНАС МАЧУЛІС-МАЙРОНІС.

По короткій але тяжкій хоробі помер в однім з Ковенських шпиталів, дня 28 червня 1932 р., найбільший поет Відродженої Литви — о. Йонас Мачуліс-Майроніс.

Відомий він серед Литовців головно під своїм літературним іменем **Майроніс.** Родився він на Литві, дня 27 жовтня 1863 р., в дворі Пасандварис. Гимназію покінчив в Ковні, а потім студіював один рік літературу на Київськім університеті. Покинувши університет вступив до духовної семинарії в Ковні, а потім до Петербургської Духовної Академії. В 1891 р. осягнув степень доктора теольогії й був висвячений на священика. Був професором в Ковенскій духовній семинарії, а потім в Петербургській Духовній Академії. Від 1909 р. був ректором Ковенської духовної семинарії й на тім становищу помер.

Вже за молодих літ почав Майроніс писати поезії, якими підносив литовського духа й взивав Литовців до нового життя. Підписувався під своїми творами ріжними іменами, щоби в той спосіб відвернути від себе увагу московських жандармів, котрі почали слідкувати за новою особою, що бралася відроджувати приспаний Москалями литовський нарід. Пізніше прибрав собі він один постійний псевдонім Майроніс і тому знають його Литовці головно під тим іменем.

До найкращих творів Майроніса належать: „Молода Литва", „Де спасения?", „Наша слава", „Голоси весни", і драма „Смерть Кейстута". Вже самі наголовки тих творів вказують на їх духа. Це голос, взиваючий до боротьби, визволення і відродження поневоленого литовського народа.

Найкращі вірші зібрані в книжці „Pavasario Balsai" — „Голоси весни".

Майроніс був не тільки великим литовським поетом, драматургом, але також і мужем науки, історіком та професором Литовського університету в Ковні.

Смерть Майроніса наповнила смутком весь литовський нарід, а також і приятелів Литовців, бо Майроніс був благородним чоловіком, котрий бажав волі й добра не тільки литовському народови, але й иншим. На його похорон прибули представники чужинецьких держав. Президент Литви, п. Сметона, зложив на домовині Майроніса величавий вінець і ступав за нею, коли відводили тлінні останки поета на вічний спочинок.

Майроніс помер, але дух його завжди буде жити і підносити литовськй нарід до поступу і краси. Він був ясною звіздою серед молодих литовських народних діячів, відомих під іменем „Avsarininki", а сонцем між ними був патріярх литовського відродження, бл. п. д-р Йонас Басанавічія.

Казіс Відікасказ

Филаделфія, Па.,

ГОЛОД НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ І ЙОГО ГОЛОВНА ПРИЧИНА

Розпучливі листи селян і робітників. — Нова мандрівка голодуючих селянських мас. — Історична пригадка за політику радянської влади з попередніх літ. — Голод як засіб правління.

Страшні відомости приходять з України. Країна, що має понад вісімсот тисяч квадратових кільометрів та понад 30 міліонів людности, переживає новий голод. Робітник — Українець з области Донських козаків, що лежить на схід від України, пише:

„Тепер особливо на Україні мруть люди від голоду, та ще й як мруть: дуже побагато. Нам пишуть звідти, що люди поїли не тільки худобу і свині, а навіть їли дохлі коні, поки були. На Вкраїні зачепитись нізащо, тай люду вже мало, він увесь порозїздився по других країнах діставати собі засоби для життя. Та життя ніде нема. А з Північного Кавказу (до якого належить і Донська область — прим. Ред.) скоро Українці всю кукурудзяну муку повивозять. Якби Ви бачили, що тут тільки робиться: кожний день по залізницях їдуть ешелони людей туди й назад з клунками борошна. Люди продають із себе останню одежину і купують борошно. Багато людей гине в дорозі від знесилення. Якби зрахував по дорогах людей, то не вбрав би в міліони. Кукурудзяна мука здорожала до 50 карб. за пуд, а була 8 карб., пшеничної муки мало видно, тай та по 100 карб. пуд (пуд = 16,38 кг.). Робітники не дістають нічого по твердій ціні, крім хліба. Хліб дають поганий, чорний тай того мало. Всі люди тільки й говорять про хліб. На Україні нічого не роблять, лише їздять по хліб, де надіються його дістати. Ярого дуже мало засіяно. Землі стоять облогом. На підприємствах помітна разураз зміна робітників, особливо в копальнях. **Правительство ніяких засобів не вживає проти голоду.** Правда, видали приказ, що кожний робітник і селянин у колективнім господарстві та одноосібник має право держати корову і свиню, та тепер трудно їх заводити. Не знаємо, що буде далі, і якими жертвами скінчиться цей голод..."

Цей лист датовано 4. червня 1932 р. Другий лист з України, писаний на місяць раніше, подає такі факти:

„У нас тепер страшна голодівка: за один пуд муки платять 100 карб. і то не захопиш. А врожай 1931 р. був у нас добрий. З Н. Н. (село на Херсонщині) мусіли селяни віддати державі більше, як 40 тисяч пудів пшениці (40 вагонів). Хто заробив за літо більше, як 12 пудів, теж віддав державі. Картоплю також віддали, так що й на насіння не зосталося. Коні в колективі здихають з голоду, бо годують самою житньою соломою. В час посіву коні пристають. У мене ще зосталося харчів на один місяць, а тоді не знаю, що буде. Корову віддав у державу на заріз, не маю ні свині, ні корови. Напевне прийшов кінець нашого життя. Сала нема, молока нема й не буде. Коров цього року майже не лишилося, всі кінчені. Всім біда. Добро від нас утекло, осталося тільки лихо..."

Наведені листи від двох Українців — робітника й селянина — яскраво характеризують відносини на Радянській Україні під пануванням большевицького державного капіталізму. Вже втрете Радянська Україна переживає голодову катастрофу. Який жахливий парадокс! Україна, „шпихлір Европи" перед світовою війною, ця Україна тепер сама голодує. Країна родючої чорної землі, з якої перед світовою війною вивозили за кордон що року більше, як півшоста міліона тон зернових продуктів — головно пшениці — тепер сама гине з голоду через недостачу і відсутність харчових продуктів.

Яка причина голоду на Україні? Найважніша причина така: вона полягає тільки в **політиці** економічного визиску, яку веде чужа українському народови влада московських большевиків на Україні. Наведемо кілька фактів. В році 1921—22 український нарід переживав страшний голод, бо влада силою конфіскувала була в українських селян усі харчеві продукти. Коли після періоду „воєнного комунізму" на Україні та в Московщині настала голодова катастрофа, то радянська влада зовсім не помагала українському населенню, лише зосередила увагу всіх власних і закордонних допомогових організацій виключно на прохарчуванню російської людности над Волгою.

Маємо безліч документів, що характеризують цю брутальну, егоїстичну політику московської влади супроти голодуючої української людности в році 1921—22. Напр. американський проф. Г. Фішер (H. FISHER) у своїй книжці про діяльність Американської Допомогової Організації A. R. A. (American Relief Administration), що на її чолі тоді стояв теперішній президент Гувер, пише, що центральний радянський уряд уживав всіх зусиль для того, щоби не допустити допомоги A.R.A. на Україні. Проф. Фішер пише:

„Політика комуністичної партії щодо голоду на Україні цікава з багатьох сторін. Большевицьке правительство не тільки ховало від A.R.A. те, що ділялося на Україні, але надто воно старалося активно перешкодити навіть найменшій можливости встановити звязок між Україною та Америкою. Перед тим, як А.Р.А почала свою діяльність (січень 1922 р.) ні московський ні так званий харківський уряд не зробили нічого поважного для допомоги голодним на Україні. Від літа 1921 р. і до осени 1922 р. відбувалося збирання і перевіз харчевих продуктів з України в далеку область Волги. Недостача цих продуктів спричинила смерть людности на березі Чорного моря..."

Норвежський капітан Квіслінг, співробітник Фр. Нансена, коли був на Україні, телеграфував до Женеви 22 лютого 1922 р., в Південній Україні вмирало тоді з голоду 8 міліонів душ. Жан де Люберсак, економічний експерт при комітеті Нансена, переконався в літі 1922 р., що на Україні в багатьох місцевостях вимерло до 85 відс. всієї людности.

Бачивши смерть міліонів Українців, яким російська влада не тільки не помагала, але ще й перешкаджала чужинцям принести нещасним хоч малу полекшу, — такий безсторонній свідок, як Квіслінг зазначає в своїм звідомленні з р. 1922, що

„Це кидає погане світло на ті особи, що мали ратувати положення на Україні".

Одна з найбагатших країн в цілому світі — Україна — під жорстоким режімом московських большевиків побачила випадки людоїдства в рр. 1921—22!

Голодова катастрофа на Україні повторилась у зменшеній силі в рр. 1928—29. Причина була та сама: реквізиції хлібних продуктів у селянства. Коли голод на Україні з рр. 1921—22 і 1928—29 можна було почасти взяти з тодішніми несприятливими атмосферичними обставинами (велика посуха), то теперішній голод вибух після **дуже доброго врожаю 1931 р.!** Сколективізоване більше, ніж на 70 відс. українське селянство мусіло під терором віддати всі свої харчеві продукти совітській владі. Податкова шруба виглядала на Рад. Україні в рр. 1931—32 ось як: з 1,400 міліонів пудів зернових продуктів, які мало дати сільське господарство цілого Радянського Союзу, одна Україна мусіла дати 434 міліони пудів. („Ізвестія", Москва, 7. травня 1932 р.). Хоч людність України творить тільки около 19 відс. населення цілого СРСР, то проте ця людність платить аж 31 відс. сільсько-господарського податку!

Протягом осени 1931 р. та зими і весни 1932 р. — московська радянська влада вичистила так ґрунтовно Україну від запасів збіжа, що населення УСРР опинились перед весняною сівбою без зерна. Це була головна причина того, що на Україні на весну 1932 р. **майже половина поля лежить не оброблена.**

Українське хліборобське населення, обрабоване комуністичною диктатурою, втікає у світ за очі, куди можна, аби вратувати життя своє та своїх дітей перед голодом. І знову ж, як це було в попередніх роках, радянська влада нічим не допомагає вмираючій з голоду людности. Неознайомленому з революційними подіями на Україні здається незрозумілою й дивною така байдужність української радянської влади до голодуючої „власної держави". Справжню причину цієї політики знають лише ті, які знають і тямлять появу радянської влади на Україні, її правдивий характер і цілі та засоби правління на всіх без виімку ділянках життя. Голод є найпевнішим політичним союзником московської окупаційної влади на Україні, але цей союзник може стати теж найгрізнішим ворогом. Бо кожна палиця має два кінці.

(„Діло") **О. М—ра.**

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ШИКАГО, Ілл. Бр. св. О. Николая, від. 106, подає до відома, що слідуючі збори відбудуться 24 липня, зараз по Сл. Божій, при Оклей і Райс ул. На ці збори обовязані всі члени прибути, щоб довідатись про діловодство в Братстві і порадитись для добра Братства і У. Н. Союза. — Микола Гудь, предс.; Іван Дацьків, секр.

Управитель вязниці (до нового арештанта): А вас що сюди спровадило?

Арештант: Молодеча недосвідченість.

Управитель: Якжеж це? Таж ви зовсім не молоді! Вам щонайменше буде з шісдесять літ.

Арештант: Так, так, одначе недосвідченість мого адвоката, бо він ще дуже молодий!

ЖНИВА Й ТАНЦІ.

Життя людини, яку цивілізація не віддалила занадто від природного способу життя, виявляла свої почування, схвилювання піснею й танцем. Танець той або співи відповідали відповідній хвилині, як нпр. народини, смерть, весілля, прихід весни, лови, бої, жнива і т. д.

Хвилина, коли починаються або кінчаються жнива була для примітивної людини дуже важною.

Танці у звязку зі жнивами відомі були вже старинним Єгиптянам. Означали подяку за добре жниво. Сам король або бодай його заступник мусів при святі жнива відтанцювати в подяку танець перед богом урожаю Мін. Так само робив селянин після того як зібрав жниво. Частину жнива приносив у жертву тому богові, а перед його престолом танцював на знак подяки танець.

Подібні танці мали теж старинні Греки в честь богинь Деметери (первісно богині землі, пізніше управи ріллі) й Артеміди (ефеської). Був то танець калятос (по українськи: плетений кошичок), танцювані в честь Артеміди підчас жнив. Підчас танцю танцюристки держали в руці кошички. Другий танець кідаріс танцювали в честь Деметери в Аркадії. Також у честь богині Атени й бога Апольона танцювали танці підчас жнив.

Старинні Азтеки святкували в жнива свято Очпаніцлі. В святі тім у танковій драмі представлями переказ про початок кукурудзи. Також богиню врожаю Тетеоінан прославляли піснями й танцями. У Китайців танцювали в жнива лише мущини, одначе при цьому переодягалися за жінок. Був це мабуть символ первня заплідненя. В Мексику на жнива лишається чоловік дома. Не відпочиває, лише танцює сам цілісенький день. Вірить, що колиб так не робив, жнива випали би погано.

У племени Кеня танцюють лише жінки. Їх рухи є дуже гарні, а руками наслідують лет птахів і рухи вужів. Бо птах і вуж означають в них символ плодовитости. Племена Нупе й Джікум при танцях таких уживають масок. Також ріжні індіянські племена знають танці в звязку із жнивами (напр. племя Тупі).

Танці жниварські відомі є теж у всій Німеччині. Є вони останками давніх поганських торжеств у честь бога Вотана. Старинні Німці (Германи) лишали для Вотанових коней кілька снопів, довкола яких танцювали та співали.

Вкінці також і в Українців (і в інших славянських народів) залишилися з давніх часів обжинкові пісні, які співали в свято жнив, зване обжинками.

ВЕЛИКА БУРЯ НАД СОКАЛЕМ І ОКОЛИЦЕЮ.

У Варяжі ударив грім в один дім, який згорів. Наслідком удару грому в почтовий будинок у Сокалі телефонічна сполука зі світом була на якийсь час перервана.

Вірна цитата.

У війську каже підстаршина воякам, що цісар Наполеон сказав раз:

— Не маю коли бути змучений.

Потім питається одного вояка:

— Як сказав Наполеон:

Вояк: Сказав: „Не маю коли, я змучений".

РОЛЯ ЖІНКИ В ГРОМАДСЬКІМ І ПОЛІТИЧНІМ ЖИТТІ ІНШИХ НАРОДІВ ТА НА УКРАЇНІ

(Доповідь прочитана Оленою Фенчинською на Жіночім Конгресі в Ню Йорку, Н. Й. 29—31 травня 1932 р.).

—o—

До цієї доби відродження належить відома в історії Франції, Англії та Шкотії королеви: Катерина Медичи, Єлисавета Англійська та її суперниця Марія Стюарт. Ці жінки, сказатиб сучасним словом, зовсім „емансіповані", вони керували державами й долею народів.

Не все був вплив жінок на суспільне життя користний. Були жінки фаворитки французьких королів, що ширили в державі марнотравство й легковажність. Але це пояснюється саме тим, що жінка тоді була ще невільницею. Почувши владу в своїх руках, такі жінки не знали тоді впину своїм пристрастям й примхам. Велика французька революція 1789 року проголосила „свободу, рівноправність і братерство". **Також жіноцтво в цій революції відограло визначну ролю.** Можна сказати, що добра половини тодішньої французької політики була зроблена в політичних салонах французьких дам того часу: пані Ролян, пані Жозефіни Багорне (жінки Наполеона І.) й др. **Політичне визволення мужчин мусіло поширити права також другій половині людського роду, а саме жінкам.** Власне з французької революції починається боротьба жіноцтва за рівноправність на всіх дільницях життя.

Свідома, орґанізована боротьба жіноцтва за свої права тривала недовго, всего пів століття. **Світова війна надзвичайно улекшила й прискорила здобуття рівноправности жіноцтвом.** Коли мужчини в Европі пішли на фронт, дома, в запіллю лишилися жінки. Вони виконували всю працю, яку раніше вважалося за доступну лише мужчинам. Тепер уже не можна казати, що жінка до праці „нездатна". **Світова війна відкрила жіноцтву шлях майже до всіж професій, до всіх занять.** Тепер в культурних країнах світа жінки беруть участь в законодавстві, як посли до парляментів, жінки керують промисловістю, видають ґазети й пишуть наукові книги, роблять, тежнічні винаходи. **Сучасне жіноцтво своєю працею показало, що велика неправда криється в старих середньовічних поглядах, що,** мовляв, **жінка своїм розумом нижча від мужчини й що їй належить роля підлеглої істоти в суспільстві.** В старовину був погляд на жінку, як на „нечисте сотворіння", навіть сумнівалися деякі церковники, чи є у жінок душа. Ті часи, наслідком невпинного розвою, вже минули й ніколи, не вернуться. Ідея покірної жінки підложниці, що служить тільки для фізичної втіхи й насолоди пана-мужчини, цей „ідеал" вже вмирає. Ґрехтен із „Фавста" Ґете, цей тип середньовічної жінки, яка сама номусь мусить покутувати свій „гріх", в той час коли її зводить безжурно мандрує по світі — цей тип жінки-невільниці вже зникає.

Навіть у Туреччині, де найдовше жило многоженство й неволя жінки, після світової війни настала велика зміна. **Сучасна жінка в цілому культурному світі творить поряд життя й нарівні з мужчиною не як пасивний глядач, а як самостійна, активна діяльна учасниця.**

Велику працю жінки виконали у поневолених народів в їх боротьбі за самостійність. Французька Жанна Д'Арк, яка повела нарід до бою проти чужої окупації, відома на цілім світі. В новіших часах знаємо, що чеські, польські, хорватські, італійські жінки зробили для визволення своїх народів не менше, як мужчини. **Жінки - патріотки вратували свої поневолені нації від асиміляції з пануючим народом, бо заховали родину, виховали в національнім дусі, будучих борців за волю народа. Жінки поневолених народів зберегли найчистішу народню мову: це є одна з найбільших заслуг жіноцтва.**

Подивимось, яку ролю грала й грає жінка в історії нашого народу. **Вже стара історія України з 10 століття по Різдві Христовім показує нам приклад української жінки —** княгині Ольги, дружини князя київського Ігоря й матері Святослава. Ні Греція, ні тодішня Західна Европа не знали в той час прикладу, щоб жінка правила цілою державою, брала участь у війнах і в дипломатичних переговорах. Княгиня Ольга їздила сама, зіставшись вдовою, по своїй державі в зимі й в літі, піддержуючи, де було треба, сильний авторітет державної влади. Заходить питання, чому княгиня Ольга могла на Україні вдержати свій авторітет? Тому що на Україні жінка не була так так поневолена в суспільстві, як у інших державах. Панування жінки-княгині Ольги не здавалося чимсь надзвичайним на Україні.

Правда, в поганські та навіть в христіянські часи на Україні в вищих верствах суспільства — між князями та боярами було поширене многоженство. **Але не було роблено значних ріжниць між „законними" й „незаконними" жінками. Права „законних" і „незаконних" дітей були однакові.** Сам князь Володимир Великий, що завів христіянство на Україні, був сином Святославовим від невільниці Малуші. Коли в вищих верствах українського суспільства рівноправність між мужчинами та жінками не було, то в селянстві такої ріжниці не роблено. І це виразно підчеркнено в тодішних звичаях: **хто ожениться з невільницею, той сам мусить стати невільником; і навпаки, вільна жінка втрачала свободу, йдучи заміж за невільника.** Колиб жінка не була рівна з мужчиною, то цей обовязок поневолення не бувби рівним для обох. Навіть у своєму другорядному положенню в суспільстві українська жінка за старої княжої доби нашої історії уміла добитися великого впливу на державні справи.

Не дурнож князь Володимир Мономах, який панував у Київі від 1113 до 1125 р., радить своїм синам у „Поученії" любити своїх жінок, але не давати їм над собою влади. І дійсно, приклади такого впливу жінок на князів зустрічаємо в ту добу на Україні дуже часто. **Мати Мономахова — дружина князя Всеволода Переяславського, а потім Київського („Всеволодая", як її звали) мала великий вплив на державні справи не тільки за життя свого чоловіка, але й після його смерти.** Другий приклад — гарна, але траґічно **нещаслива Настуся,** нешлюбна жінка галицького князя Ярослава Осьмомисла. Саме за те, що вона мала великий вплив на князя й через нього на державні справи галицької землі, її спалили бояри, що хотіли по свому панувати на Західній Україні.

Жінка на Україні вже від давніх часів була не тільки для продовження роду, але й була вірною товаришкою-коханкою **свого чоловіка в усіх веселих і сумних годинах його життя.** Найкраща поема боротьби й кохання — „Слово про похід Ігоря", на Половців(1187) має в собі знаменитий „Плач Ярославни". Ярославна, дочка галицького князя Осьмомисла, жінка Ігорева звертається до буйного вітру, до світлого сонця, до Дніпра-Славути, благає їх помогти її милому князеві в боротьбі з ворогами рідної землі.

Знаменитий російський критик Белінський писав з цього приводу, що лише на Україні могла народитися така поема, як „Слово про Ігорів Похід", бо на Україні жінка була вільніша, як у інших народів: українська жінка жила не тільки своїми особистими переживаннями, але думала й про справи суспільні, про військо свого милого. Всюди, куди не заносила доля в ті часи українську жінку, вона забезпечувала собі почесне місце. **Ганна Ярославна** (дочка київського князя) **що була королевою Франції,** не забула на чужині про свій рід і навіть підписувалася українськими буквами, як у Київі це навчилася.

(Конець буде)

ПИРИ У СТАРИННОМУ РИМІ.

Мабуть ніхто досі не перевищив пирів, які уладжували в поганськім Римі цісарі та богаті Римляни. Такі величаві, пишні й богаті були ті пири. Там переставала їда бути потребою, а ставала люксусом. Письменник Петроній описав римський пир у книжці про Трімальхіона, збогатілого невільника.

Вже сама їдальня була пишно прикрашена дорогими образами, що зображали танечниц та божків любови. Довкола гарно помальованого стола в формі півмісяця (скатерть знана є щойно від XVI століття) розставлені були плюшові канапки, на яких гості лежали підчас їдження. У віконних нишах і в углах їдальні стояли статуї римських цісарів і старовинні різьби.

Різблений канделябр (ліхтар), який держали в руках нагі хлопчики, вироблені з бронзи, розливав лагідне світло у їдальні. Попід стіни розставлені менші столики з дорогоцінностями чашами та вазами. На даний знак клалися гості до стола, ждали приходу господаря. Тепер приносили гостя невільники до ждальні у спеціяльній носилці. Гостина зачиналася.

Слуги-мурини приносять першу страву на металевій підставі, що зображала осла з кошами по обох боках. У кошах були в меді приправлені слимаки та горячі кишки з печінки. Друга страва це була величезна квочка, що сиділа на яйцях із шкаралупами, виробленими з тіста. Гостям роздали яйця... із штучно приправленими слуквами (водні птахи). Перед третьою їдою невільники наливають гостям на руки вина із міхурців, бо будуть їсти із спільної миски голіруч. Відкрили деревляну, різблену покришку і показалися морські павуки, риби й заячі задні ніжки. До того подають горячий хліб. Також про забаву подбали, два танцюристи кидають на себе величезними дзбанами. Вкінці один сильний удар і дзбани розбилися на половину з одного показалися устриці, з другого ріжні дорогоцінні мушлі. На боці, в штучнім озері, повнім пахучого сосу, плаває печений дріб. Під звуки мисливських сурм і гавкіт гончих собак несуть до ждальні печеного дикого кабана з капелюшком на голові та з перевішеними кошичками на обох іклах (вистаючих зубах). Кошички повні ласощів. Поставний мущина розстинає свині черево, а відтам вилітає стадо дроздів, які зараз ловляться на птичий клей. На розвеселення гостей приганяє кухар у кімнату три годовані поросята. На приказ господаря одно заколює, а потім пече на очах присутніх це поросятко. Та яка веселість счинилася, як із внутренностей небожатка вилетіло багато ковбасок, кишочок і салямі. Прикликані чародії, факіри й музики забавляють потім далі ненаситних гостей. Струями ллється сто-літнє вино, всі попилися, а найбільше Трімальхіон. Він по пяному загортається у простирало та жадає, щоби йому уладили похорон. Гостей огортає смуток, моляться, викрикають, а музика грає жалібний марш. Так то тягнеться пир кілька днів, а гості, хоч уже так понапихалися, випорожнюють собі жолудки вонітуючи, щоби могли далі брати участь в орґіях.

Римляни й Греки в старших добах не вживали при їдженю ніяких причандалів. Звичайно їло кількох людей з одної миски, в якій страва була покраяна на частинки, щоби могти їсти просто руками. Пізніше стали вживати ложок, ніж кожен носив при собі, лише вилок не знали. Щойно в XVI. столітті навчилися вживати вилок і тарілок від Фльорентійців. Як ішли в гості, Римляни брали зі собою вишивані „маппа", в яких теж відсили до дому гарні дарунки.

Це все діялося підчас найбільшого розцвіту римського народу. Гірше вже було пізніше.

ТАРЗАН І ЗОЛОТИЙ ЛЕВ.

1.

Львиця Сабор лежала спокійно, витягнувшись на висохлій траві африканського дикого степу. Вона з гордістю й задоволенням дивилася на своє мале львинятко, що бавилося з засохлим деревом, недалеко від неї. Тепер вона мусіла пильнувати свою дитину більше, ніж коли в інший час, бо її самець, Нума, пішов геть в джунглі, щоб звідти принести їдження. В неї лишилося лише одно львинятко, а друге околіло, не переживши важкого тропічного дощу.

Сабор мріяла про те, як її Нума піймає звірятко Ваппі, або козу Пакко й принесе їй та львиняткови смачне їдження. Напівприжмуреними очима вона приглядалася свойому дитяткови. Спокій її досі нічим не був затрівожений. Та ось тепер вона вчула якийсь шум, що доходив з ближчих кущів. Вона насторожилася. Що це таке?... Хто порушує спокій пустині та відпочинок могутньої Сабор. Вона почала нюхати повітря й вдивлятися в кущі.

Мале львинятко також почуло шум і почало робити те, що робила його мати, притулившись до її боку. Воно також вслухалося та вдивлялося в кущі. Шум все більше наближався, а Сабор прилягла на землю, ховаючись в кущі, щоб ліпше вислідити того, хто робить цей шум. Мале львинятко почуло небезпеку й ще більше притулилося до своєї мами. Нарешті Сабор почула сильний запах людини, цього найстрашнішого її ворога в пустині.

Сабор рішила вичікувати зручного моменту, щоб напасти на людину, коли вона запримітить її. Львиця знала, що людина не дасть пощади ні їй, ні її дитяткови. Ратуючи від небезпеки своє дитятко, вона мусить бути обережною й без потреби не виявляти своєї присутности. Тоді може ворог її, людина, піде геть. Та вона скоро побачила, що людина направляється прямо до неї. Вмить з люблячої й спокійної матері, вона стала відважною й лютою львицею.